

Doyen scheidt de tweeling

Tang van Doyen

Radica en Doodica na scheiding

Madame Doyen door Giovanni Boldini 1910

EUGÈNE DOYEN (1859 - 1916)

Eind 1901 streek in Parijs het Amerikaanse Circus Barnum & Bailey neer. Naast goochelaars en wilde dieren kon men in 'The Greatest Show on Earth' ook enkele zogezegde 'phenomènes humains' bewonderen. Tussen dwergen, reuzen, bebaarde vrouwen en een homme-éléphant, bevond zich ook een aan elkaar gegroeide tweeling, twaalf jaar oud. Los van hun handicap, waren Doodica en Radica twee bevallige meisjes. Ze waren afkomstig uit Orissa (Engelstalig Indië), waar hun vader, Kitro Neik, hen had verkocht aan Captain Colmann, een impresario die daar toevallig langskwam. Begin april 1902 werden de 'siamese tweelingen' (eigenlijk: 'xiphopagen' omdat ze op het 'os xiphoideum' aaneengegroeid waren) in allerijl overgebracht naar l'hôpital Trousseau. Bij Doodica was immers de diagnose van buiktuberculose gesteld. Om het leven van de minder aangetaste Radica te redden begon dokter Guinon al zijn messen te slijpen maar Mme Colmann, de voogdes van de tweeling, besliste er plots anders over. Ze zouden gescheiden worden in de privé kliniek van dokter Eugène Doyen. We weten niet of de meest beroemde chirurg uit die tijd op deze operatie heeft aangedrongen en Mme Colmann ervoor heeft betaald. In elk geval was het voor Doyen een droomgelegenheid om deze spectaculaire ingreep onder de schijnwerpers van het mondaine Parijs en van de hele medische wereld te brengen. Voor de verzamelde pers zei hij het wat laconieker: "Mme Colmann, qui est la tutrice légale des deux fillettes, m'a prié de les recevoir dans ma maison de santé, afin que

les petites malades, qu'elle aime beaucoup, soient mieux soignées et puissent échapper à des examens répétés, comme il est d'usage dans les hôpitaux. »

Op een zondagnamiddag had Doyen alle messen, scharen en de krachtige dubbeltang, die naar zijn naam de tang van Doyen genoemd werd, klaarliggen om aan de scheiding van de tweeling te beginnen. Bewust van het feit dat zo'n zeldzame operatie de annalen van de geschiedenis zou halen, sprak hij een van de pioniers van de cinematografie aan, mr. Clément-Maurice.

Doodica en Radica werden op hun rug gelegd zodat het membraan dat hen nog verbond uitgerekt werd wat het doorsnijden vergemakkelijkte. Op wenk van de cameraman nam Doyen het mes in de hand en sneed met zijn legendarische vingervlugheid de huid doormidden. Daarna de spieren, wat kraakbeen en de overige weefsels. Er vloeide amper bloed. Op het rammelend geluid van de voortrollende filmband na, was het muisstil in de operatiezaal. Af en toe keek Doyen achterom om te vragen hoeveel tijd er nog restte. Want hij wist perfect dat er slechts tien minuten film op de pellicule zat. Het was een race tegen de tijd maar hij haalde het. Binnen de tien minuten was de tweeling gescheiden en beide wonden dichtgenaaid.

De uren nadien was het bang afwachten of de twee meisjes het zouden overleven. Technisch gezien was de scheiding een succes

maar Doyen had een handicap: «L'opération que j'ai dû pratiquer d'urgence aujourd'hui a été entreprise dans des conditions exceptionnellement défavorables, puisqu'il s'agissait de séparer deux sujets tuberculeux, l'un plus gravement atteint et presque mourant. »

Op de foto van net voor hun scheiding is duidelijk te zien dat de onderbenen van Doodica een flink maatje dunner zijn dan die van Radica. Doodica woog dan ook slechts de helft van haar tweelingzusje, een luttele 12,5 kilogram. Enkele dagen na de operatie stierf Doodica. Om te bewijzen dat ze niet overleden was aan een chirurgische fout, nam Doyen haar een tweede maal onder het mes. Onder grote belangstelling van collega dokters, assistenten, journalisten en zelfs de politiecommissaris van het 16de arrondissement, verrichte hij een autopsie waarbij voor iedereen duidelijk werd dat niet enkel haar beide longen aangetast waren maar ook een tuberculeus proces opengebarsten was rond de appendix. Radica overleefde de scheiding en werd overgebracht naar een sanatorium aan de Franse Riviera. Daar stierf ze anderhalf jaar later aan een uitgezaaide tuberculose.

Doyen chirurg

In een tijd waar anesthesie nog uit ether en chloroform bestond, en postoperatieve reanimatie en kunstmatige beademing niet bestonden, was het belangrijk snel te opereren. Begiftigd met een uitzonderlijke oog/ hand coördinatie was Doyen een zeer behendig chirurg. Om de operatietijd nog

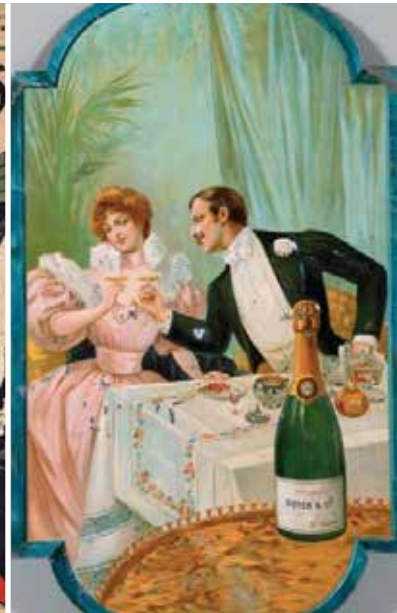
Eugène Doyen

Radica en Doodica affiche Barnum

Karikatuur Ecorcheur (vilder)

Champagne Doyen

verder in te korten vond hij een groot aantal precisie-instrumenten uit. Als geen enkele dokter was hij onderlegd in de wiskunde, fysica, elektriciteit en fotografie en paste al die kennis toe in zijn vele verwezenlijkingen. Bekend werd zijn verstelbare operatietafel, de zogenaamde 'lit de Doyen', een voorloper van de moderne operatietafel. Kort na de uitvinding van de Röntgenstralen gebruikte hij ze als diagnostisch middel. Tijdens zijn operaties verbrandde hij tumorweefsel met elektrocoagulatie en kookte tumorcellen uit met hyperthermie. De leden van de Faculté de Médecine fronsten hun wenkbrauwen en vroegen zich af of hun collega nu begon te dwalen of stomweg een charlatan was. Maar vandaag, honderd jaar later, wordt het opwarmen van tumorweefsel opnieuw toegepast in de HIPEC procedure (Hypertherme Intraperitoneale Chemotherapie).

Immunoloog

Na een korte leertijd bij Louis Pasteur verdiepte Doyen zich in de fysiopathologie en vooral in het onderzoek naar het menselijk afweermechanisme. Maar toen hij een plakje tumorweefsel van een canceruze borst naar de gezonde borst van dezelfde vrouw transplanteerde, om een immunologische reactie tegen haar eigen kanker op te wekken, ontploften de leden van de Faculté de Médecine. Prompt werd hij geëxcommuniceerd en het was hem niet langer toegestaan om in een openbaar ziekenhuis het mes te hanteren. Laat staan aan de universiteit les te geven over die krankjorume onzin. Voor een man die van de allerlaatste technieken en experimenten op de hoogte was en zijn ervaringen

aan een jonge generatie geneesheren wou doorgeven, was het een opdoffer. Maar Doyen deed door. Gesterkt door zijn als maar groeiende faam als vingerprecieze chirurg, richtte hij een privékliniek op waar de 'high society' van Parijs zich graag liet verzorgen. De exuberant hoge honoraria die ze voor dergelijk eerste klas behandeling betaalden, wendde hij niet enkel aan om een luxueus leven te leiden en zijn alsmear nieuwe experimenten te bekostigen, maar ook een dozijn dispensaria op te richten waar de armen de broodnodige zorgen ontvingen.

Didacticus

Gefrustreerd door het lesverbod aan de Faculté ontplooidde Doyen een ongeziene literaire activiteit. Hij schreef talloze artikels, revues en boeken en gaf lezingen. Hij werd hoofdredacteur van 'la Revue Critique de Médecine et de Chirurgie' en richtte later zijn eigen tijdschrift op, de 'Archives de Doyen'. Als geen ander was hij zich bewust van de didactische kracht van het visuele beeld in het onderwijs en illustreerde zijn presentaties met talloze diapositieven en films. Zijn zwart/wit films van operaties werden een wereldwijd succes maar bezorgden hem opnieuw een reprimande van de Faculté. Ze vonden het een heiligschennende inbreuk op het beroepsgeheim en de onderlinge collegialiteit. Doyen liet het niet aan zijn hart komen en bleef onverdroten opereren en filmen. Zijn privékliniek werd een trekpleister voor de talrijke studenten die de maestro eens live aan het werk wilden zien.

Samen met Gustave Eiffel, de man van de toren, deed Doyen ook aan ballistisch onder-

zoek. Met zijn uitzonderlijke oog/hand coördinatie was hij naast een behendig chirurg ook een goed schutter. In Monaco had hij ooit de eerste prijs gewonnen op een internationale schietwedstrijd. Maar Doyen gebruikte zijn revolvers ook voor wetenschappelijk onderzoek. Van op verschillende afstanden schoot hij kogels van wisselend kaliber in een kadaver en bestudeerde, alweer met cinematografische ondersteuning, het kogeltraject en de schotwonde.

Privé

Al even flamboyant verliep zijn privéleven. Na de scheiding van zijn eerste vrouw, bij wie hij drie kinderen had, hertrouwde hij met een jonge actrice. Op hun huwelijksfeest zal zeker menig fles 'Champagne Doyen' ontkurkt zijn, afkomstig van zijn eigen 'domaine viticole' rond Reims. Het is dus niet te verwonderen dat hij model stond voor het personage 'docteur Cottard' in 'A la recherche du temps perdu', van Marcel Proust.

Maar los van dit mondaine moeten Doyens controversiële experimenten en compromisseloze standpunten gezien worden als de uiting van die éne grote passie van hem: de chirurgie uit het oubollig bolwerk van de 19de eeuw halen.

Dr. Johan Van Robays
Anatomopatholoog